

ΜΑΞΙΜΟΥ ΤΟΥ ΜΑΡΓΟΥΝΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΘ'.

*Τῷ παροσιωτάτῳ Ἀρσένιῳ ἐν καθηγουμέ-
ροις, Μάξιμος ὁ Μαργούντιος.*

Σὺ δ' ἄλλ', ὦ Ἀρσένιε, ὁσιώτατε, ἑναυλον ὄλον ἔχων καὶ ἐνηχοῦν σοι διηνεχῶς τὴν ψυχὴν τὸ τῶν καλῶν μεταξὺ νῶν ἀνημιμένο· ἐρώτων θείλγητρον, ὅσον ἐξ ὧν γράφεις τεκμήρασθαι, καὶ γράφεις ἐτι φιλικῶς ταῦτα, καὶ συνδιεγείρεις ἡμᾶς εἰς τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ ὑπερ ἡμεῖς ἐν χάριτος μοίρᾳ τῆς ἡδίστης· ἂν θείημεν γράμμασιν ἔσθ' ὅτε παρὰ τῶν φίλων ἐπισκέπτεσθαι, φθάνεις ἡμῶν ἐκ τοῦ ἀπροσδοκίτου ἐτοιμάζων φιλοφρονέστατα ἀνθ' ὧν εὖ σοι γένοιτο πρὸς Θεοῦ καὶ τῆς κατ' ἐκεῖνον φιλοσοφίας ἀπόναιο. Ἐπιγινώσκωμεν τοῦ πρὸς ἡμᾶς ἔρωτος τὸ διακαὲς καὶ ἔχομέν σοι χάριτας, ἐφ' οἷς τε ἡμᾶς ὄντως φιλῶν βιατελεῖς καὶ ἐφ' οἷς τὰ κατὰ σὲ διαπορθεύεις ἡμῶν. Διὸ συνηδόμεθά σοι μὲν ἐπὶ τὴν προστασίαν τῶν ἀδελφῶν καὶ γένοιτο κατ' εὐχὴν τε σὴν τε καὶ ἡμετέραν ἢ ἐπὶ τοῖς βελτίοσιν ἐπίδοσις. Εἰ γάρ τι τῆς καθ' ἡμᾶς εὐχῆς πρὸς κατόρθωσιν δεῖται, τοῦτο καὶ πάντων μάλιστα, ὅτι τε τὴν ἐργασίαν εἴληψε θειοτέραν (τί γὰρ ἄντις ψυχικῆς σωτηρίας καὶ ἀνταλλάξαιτο;) καὶ φιλοπόνου πᾶν καὶ κηδεμονικῆς τὸ ὄλον δεῖται ψυχῆς. Τούτοις μὲν οὖν σοι, ὅπερ εἶρηκα, συνηδόμεθα χρηστοτέροις ἐποχοῦμενοι ταῖς ἐλπίσι, ἢ βροῦν σοι καὶ πρὸς τὸ τῆς ψυχῆς καταθύμιον συναιρομένου Θεοῦ τὰ τῆς προστασίας γενήσεσθαι. Συναλγοῦμεν δ' εἰκότως, οἷς ἐπιφέρει, ἅ τε δὴ καὶ ἀλγεινῶν ὄντων αὐτῶν, καὶ ἡμῶν τὰ κατὰ σὲ, εἴτε ἀλγεινὰ ταῦτα, εἴτε καὶ ἄλλως, ἡμέτερα τιθεμένων. Τί δὲ εἰ καὶ ταῦτα, ὅπο αὖ ἂν εἴη, δοκιμωτέρους ἡμᾶς ἀπεργάζεται, ἵνα μὴ ἐπιτραλίστερον ἢ κατὰ τὸ θέον διακείμενοι λάθωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἀμελείᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ παραδεδοκότες γλισχρότητι; ποῦ δ' ἂν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἀνδρεῖον ἐπιδειξαίμεθα καὶ τὸ πρὸς τοὺς πόνους ἑὺτολμόν τε καὶ ὅτι μάλιστα ἐμπαράσκευον χρῆμα τῆς καθ' ἡμᾶς γυμνικῆς τὸ ἐξίκετον; Καὶ γὰρ οὐδὲ Παῦλος αὐτὸς ἀποδυσπετεῖ πρὸς τὰς θλίψεις, ἐγκαυχᾶται δὲ μᾶλλον καὶ οὕτως ὡς ἄλλῳ τῷ πανευπρεπεῖ κόσμῳ ἐγκαλλωπίζεται. Ποῦ δὲ καὶ χριστιανικοῦ ἐπαγγέλματος, μὴ ἄσμένως ἐμφιλοχωρεῖν τοῖς συμφερόντως ἡμῶν ἐπερχομένοις παρὰ Θεοῦ εἴτε δίκην ἀπεκτινύουσαν ἀκαρτιῶν, εἴτε καὶ ἄλλως χρυσῶ δίκην ἐπὶ βατάνῳ τιθεμένοις, ἀλλ' ἀντιθάνειν ἀποτόλως καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀπαυθαυιάζεσθαι θέλημα, ἄλλως τε τοῦθ' ἡμῶν προμη-

νυτάσης τῆς προνοίας θλίψεις ἔξιν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἄλλως δὲ φύσιν ἔχει μετὰ τὰ χεῖρω τὰ κρείττονα ἐπιγίγνεσθαι; τοῦτο γὰρ, οἶμαι, ὁ αὐτὸς Παῦλος διανοηθεὶς, οὐκ εἰσιν ἀντάξι αὐτὰ παθήματα τοῦ αἰῶνος, θαρρόντως ἀπερνήνατο, πρὸς τὴν μέλλουσαν πρὸς ἡμᾶς ἀποκαλυφθῆναι δόξαν. Παῖου οὖν συμφερόντως πρὸς τοῦ θεοῦ καὶ ἀντίπαλε εὐστόχως πρὸς τὰ ἐπιφερόμενα ἀλγεινὰ ἐν πᾶσι τὸ τοῦ Θεοῦ βούλημα προσητάμενος καὶ φέρε γενναίως· γενναῖος γὰρ εἴης τοὺς πόνους, ἵνα κατεντρυφήσῃς τῶν ἐπὶ τούτοις στεφάνων. Ἐγὼ μὲν οὖν παρεξέτεινα ἂν τὴν γραφίδα ἐπὶ πλεόν τὴν τούτων παράστασιν ἐκ μυρίων ὅσων μαρτυριῶν συνιστῶν, νῦν δὲ δέδοικα μὴ νόμους χρεῖας ἐπιστολῶν παραβῶ, καὶ δὴ πεπαύσομαι καὶ καρτερικὸν εἶναι ἅμα καὶ μνημονικὸν τῶν καθ' ἡμᾶς τὸν φιλικώτατον καὶ ἐν ταῖς μάλιστα περιλημμένον ἡμῶν προσλιπαρήσω Ἀρσένιον τὸν ὁσιώτατον. Ἐξέρωμένως μοι διαδιώγῃς, ἀδελφῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφε καὶ λογιώτατε, σὺν ἅμα τῷ Προχόρῳ τῷ ἱεροδιακόνῳ ταῦτό καὶ παρ' ἡμῶν διακέλευε. Ἐνετίηθεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Κ'.

*Σαμουήλῳ τῷ Προμπέτῳ, ὁσιωτάτῳ καὶ λο-
γιωτάτῳ ἐν ἱερομονάχοις, Μάξιμος ὁ
Μαργούντιος.*

Σαμουήλ δ' ὁ ὁσιώτατος καὶ λογιώτατος ἐν Χριστῷ ἀδελφε, ὃν καὶ σιγῶντα ἡμεῖς, κἂν ὀτιοῦν γένηται, κἂν φαινόμενον παράσχηται τὸ μεμψίμοιρον, ἐπὶ ψυχῆς μέτῃς φέρομεν, πῶς ἂν παραδράμοι ἡμᾶς ἀμνημόνευτος καὶ . . . ἡμετέροις ἀπροταγόρευτος γράμμασι; νόμος γὰρ ἡμᾶς φιλίας εἰλικρινοῦς προσβιάζεται, κἂν πάντα ἀτυχῶμεν, παρ' οἷς φιλοῦμεν, κἂν τῶν καταθυμίων καὶ οἷς μόνον αὐτοῖς γένοιτο βουλομένοις καταπλουτισθῆμεν ἀποτυχάνωμεν οὐδ' αὐτοῖς ἀποδυσπετεῖν πρὸς τὰ φίλτρα, οὐδ' ἀκήρυκτον κατὰ τούτων αἶρειν τὸν πόλεμον. Τί φῆς; εὐστόχως σοι πρὸς τὴν σιγὴν ἀπαντῶμεν καὶ τὸ οὖς ἄτεκτόν τε καὶ ἄφρον, ὁπῶτατε ἐν Χριστῷ ἀδελφε, ἢ καὶ σφοδρότερων δεῖ σοι τῶν ἐκ τοῦ λόγου ἐλέγχων, ἵνα μὴ οὕτω τοῦ λοιποῦ διαμένης σφενδάμνος; Ἀλλὰ γὰρ ἡμεῖς οὐδὲν ἤττον καὶ νύττοντες φιλοῦμεν καὶ μετρωτέροις ἴσμεν κεχρηῆσθαι ἢ . . . τὴν ἀξίαν τοῖς πρὸς τοὺς καταφρονητάς τῶν φίλτρων ἐλέγχους. Καί γε οὐδὲ τοῦτο ὡς ἄρ' ἐλέγχοντες, ἀλλ' ὡς καὶ αὐθις ὡς ἡμᾶς ἐκαίνοὺς ἐπανάζοντες διατεχνάζομεθα. Ἄγε οὖν μικρὸν ὑποκλέψας σεαυτὸν, πρὸς τῶν φίλτρων αὐτῶν, τῶν ἀφελκόντων σε, ὅποια δ' ἂν ταῦτ' εἴη κωλύματα, τοῖς παρ' ἡμῶν ἐπικάλεσθαι παρκαλήσει καὶ τὸν ὀρθιον νόμον μηδὲν μελήσας τῆς πρὸς ἡμᾶς σου ἀγάπης ἐπιδείξει καὶ φιλῶν καὶ γράφων καὶ τὰ

καταθύμια ἡμῶν ἐκπληρῶν. Πάντως γε οὐδ' ἡμεῖς ἐν ταῖς περὶ σέ τὰ δεύτερα οἶσιν ποτὲ ἀνεξόμιστα οὐκ οὐν γε ὅσον εἰς ἡμετέραν ἦκει δύναμιν. Ἴνα δέ σοι καὶ αὐθις πρὸς τὸ γράφειν εὐλόγους παράσχομεν ἀρομῆς, ἀπαιτοῦμεν καὶ αὐθις παρὰ σοῦ λόγους τῶν ὅσοι πρὸς τὴν ἱερὰν τείνουσι φιλοσοφίαν, τοῦτο δὲ τὸ ἡμέτερον ἐντρύφημά τε καὶ σεμνολόγημα. Σὺ δὲ δίκκιος ὢν τούτων οὐκ ἀποστερήταις ἡμᾶς, αὐτὰ τε τῶν συγγραφευμένων τὰ δνόματα καὶ τὰς ὑποθέσεις ἐν μικρῷ πινακιδίῳ παρασημειώσας σὺν καὶ μικρῷ τι καὶ, οἷον εἶπεῖν, ἡμιστίχῳ γραφῇ τῆς ἐκάστου τῶν λόγων καταρχῆς. Ἴνα ἔχωμεν ἐκεῖνα τοῖς παρ' ἡμῶν παρατιθέντες τίνων ἀπολειπόμεθα κατιδεῖν καὶ τὴν τούτων ἐπειτα ἐπιζητῶμεν παρὰ τῶν φίλων ἀντιγραφὴν. Χαριτὶ δ' ἡμῶν τὰ μέγιστα ἀνταπαιτῶν καὶ παρ' ἡμῶν τὰ σοι καταθύμια, εἰς ὃν ἱκανοποιήσιν τὴν ἐπιδεχομένην, κἄν πάντα κάλιον κινήσωμεν. Ἐβρώσω καὶ τὸν παρὰ σοὶ ἱεροδιακόνον τὸν ὀσιώτατον σὺν τῷ ἡμετέρῳ Προχόρῳ, τῷ καὶ αὐτῷ ἱεροδιακόνῳ, μετὰ πάσης ἀγάπης ὡς παρ' ἐμοῦ πραταγόρευσον καὶ φίλει φιλοῦντά σε.

Ἐνετίηθεν, ἱαν. ἡ ἐπὶ ι.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑ

Προχόρῳ τῷ ἱεροδιακόνῳ, Μάξιμος ὁ Μαργαρίτιος εὐ πράττειν.

Ἐχαμεν τὰ σά, Πρόχορε ὀσιώτατε, καὶ ἐφ' οἷς ἡμᾶς διὰ μνήμης ἔχεις ἔχομεν χάριτας. Ποιεῖς δ' οὐδὲν καινότερον ἀντιφιλῶν τοὺς περιληχάτας σε καὶ οὐδὲν ἥττον φιλοῦντάς σε. Συνηθόμεθά σοι τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, ἣν ἴσθι βλαμῶς ἐπανάθασιν εἶναι, εἰ τῇ κατ' ἀρετὴν πολιτείᾳ συνδιδύχαιο. Εἰ τοίνυν ἐμοὶ βούλει συμβούλῳ χρήσασθαι, φεῦγε τὰς τῶν πολλῶν συνδιατριδὰς, κατανάλισκε τὸ πλεόν τῆς γιγνομένης σοι σχολῆς περὶ τὴν τῶν θείων λογίων ἀνάγνωσιν, σύνετο γέροντι δυσεντεύκτοις, ἀλλ' ἐπωφελέει καὶ ἀπερανίζου παρ' ἐκάστου τὸ ἐκάστῳ προσδόν καὶ πρὸς ψυχὴν συμφορώτατον. Οὕτω τὴν τε διακονίαν τῷ Θεῷ ἀποπληρώσεις εἰάρεστον, καὶ παρὰ τοῖς κρείττοσιν εὐδοκίμησεις καὶ τῶν ἀνωτέρω καταξιωθείσῃ, ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν πορευόμενος. Ἐβρώτω. Ἐνετίηθεν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΒ'

Τῷ Φιλαδέλφειαν ἀρχιεπισκόπῳ Γαβριήλῳ τῷ Σεδῆρῳ Μάξιμος, ὁ Μαργαρίτιος.

Πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλοι τῶν πρὸ ἡμῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ προφητάνακτος τῶν ψαλμῶν ἐκδόσεως πλείστην κατέθεντο τὴν σπουδὴν, καὶ εἰ αὕτη εἰς τὸ ὀρθότερον καὶ εὐεντευκτότερον πᾶσι τοῖς τῇ οὐρανίῳ ταύτῃ καὶ ὑπερφυστικῇ μουσειουργίᾳ διηγεκῶς ἐμφιλοχωροῦσι προκείτο. Κάντεῦθεν σφοδρότερον

ἐκεῖνοι τὸν περὶ τὰ τοιαῦτα θεῖον ἔρωτα προτεπανάπτοιν, τὰ τε πάθῃ εἰκότως κατακοιμίζουσιν καὶ τῶν χαμερπῶν τούτων ἀνακουφίζοντες ἑαυτοὺς πρὸς τὸ ἄναγκες καὶ ἄκορον ἀναπτεροῦν τῶν ἀρετῶν, πανιερώτατε δέσποτα, οἱ δὲ τῆς τοιαύτης περὶ τὰ καλὰ προαιεσεως καὶ μάλα ἐπαινετοί, οὐχ ὅτι αὐτοῖς, ἀλλὰ δὲ καὶ ἄλλοις τὰ βέλτιστα προνοῆσαι οὐκ ὤκνηταν. Πλὴν ἀλλ' ὁ τῇ τοῦ καιροῦ προχωρήσει ζυμβαίνειν φιλεῖ, οὐκ οἶδ' ὅπως, καὶ τὸ τοιοῦτον ὕψηλόν καὶ θεῖον μουσειουργημα ὑπὸ τῆς τῶν τυπογράφων ἀδελτηρίας, εἰς ἐν καὶ μόνον ἀποδλεπόντων, τὸ κέρδος, οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐν οὐκ ὀλίγοις χωρίοις ἔλαβε τὴν φθοράν, ὅπερ ἡμεῖς πολλάκις καθ' ἑαυτοὺς προὔργου τι γενέσθαι διενσήθημεν, εἰ γε ἐκ τῶν ἐνόντων προσεπικουρήσαιμὲν τι τῷ πράγματι. Καὶ δὲ πολλοὺς καὶ ἄλλοις τῶν παλαιῶν ἀντιγράφων εὐτετυχηκότες, ἄλλως τε καὶ ὢν παρὰ τῆς σῆς πανιερότητος ἠὲ πορήκαμεν, καὶ ταῦτα ἀλλήλοις παραθέντες, ὡς εἶχομεν ἐπιμελείας, ἐς τὸ ὀρθότερον ἐκδεδώκαμεν. Προσχαριοῦνται δὲ καὶ ἄλλοι ἡμῶν μείζω περὶ ταῦτα τὴν σπουδὴν ἐπιδεδειχότες. Τοῦτο οὖν οἰονοῦν ἂν εἴη τὸ δώρημα τῆς πρὸς σέ μου εὐνοίας τε ἅμα καὶ εὐλαθείας ἀμυδρὸν τεκμήριον, ὅ σοι προσφωνῆσαι διέγνωκα, μὴ ἀπαξιώσης, παρακαλῶ, ἱλαρῶ τῷ προσώπῳ προσδέξασθαι, πανιερώτατε δέσποτα. Εἰ καὶ γὰρ μὴ εἴη πρὸ τῆς σῆς ἀξίας τὰ παρ' ἡμῶν, ἀλλ' οὖν αὐτὸς πρὸς τὸ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πρόθυμον ἀποδέψας εὐ οἶδ' ὅτι οὐκ ἀποδοκιμάσεις τὸ χάρισμα. Ἐβρώμενην διαφυλάττοι ὁ κύριος τὴν σὴν πανιερότητα. Ἐνετίησιν, Ἐλαφροβλιώνος ἐ ἰσταμένου ἡ τὸ ἀρπς' ἔτος.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΓ'

Μάξιμος Μητροφάνει τῷ ἀδελφῷ εὐ πράττειν.

Ὅρξῃ οἶα πάτχει, ἡ κρεῖττον εἶπεῖν, τί ποιεῖν ἐπείγεται: φιλία εἰλικρινής, ὡ φιλάτῃ μοι νεραλή; καὶ τέταρτον ἤδη γράμμῃ τοῖς φθάσας προστίθημι, καίτοι οὐδὲν αὐτὸς τούτων ἀπολαδῶν, λήψομαι δὲ οἶδ' ὅτι ὅσον οὐπω φιλούμενος. Εἰ δὲ καὶ μὴ ἐξαίφνης ἐγένετό μοι ἡ ἀποδημία, (μετάπεμπτον γὰρ καὶ αὐθις με ὁ ὀσιώτατος Ἡσαίας προεἶλετο, τάχ' ἂν καὶ πλείω προτέθηκα, τοσοῦτον ἰσχύει ἀκραίφνοις ἀγάπης σημεῖον περιφανές. Αὐτὸς δ' ἐν τῷ μεταξὺ μοι ὕγιαίνοντι ἀδελφῶν πικρῶν, καὶ ἅπερ σοι ἐναπόκλειστα ἐνταῦθα γράμματα διαπέμπω διεξελθὼν φύλαττε παρὰ σοὶ ἀποδώσων, ἐπειδὴν γένηταί σοι βριυλομένῳ μετάπεμπτόν με αὐτόσε ποιήσασθαι. Καὶ ἀντεπίστελλε ὅτι τάχιστα τὸ ἐμφυέν σοι πρὸς ἐμὲ εὖνουν κἄν τούτῳ ἀποδεικνύς καὶ σύγγνωθι λακωνίζοντι. Ἐβρώμενον σε διαφυλάττοι ὁ Κύριος, πικρῶντατέ μοι ἀδελφῶν καὶ ἐράσμιε,

Ἐκ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ἁγίας Λίκατερίνης τῶν Σιναΐτων ἀρπὸδ' μακμακτηριῶνος θ' ἱσταμένου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑ'.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφείας κυρίῳ Γαβριήλῳ τῷ Σεβήρῳ, Μάξιμος ὁ Μαργούριος εὖ πράττειν.

Ἐδεῖ μὲν ἡμᾶς, πανιερώτατε δέσποτα, τῆς τῶν ἡμετέρων προγόνων σπουδῆς μελέτην ποιεῖσθαι διηλεκτῇ καὶ τῶν ἐκείνων ἰχνῶν τε καὶ πράξεων ἐχομένους καὶ τῆς κατὰ τὴν σοφίαν χρυσῆς ἐξηρητημένους ἐκείνης σειρᾶς οὐκ ἀγενεῖς πατέρων ἀποδείκνυθαι παῖδας. Μᾶλλον δ' οἷα κληρὸν περιδοῖον ὥσπερ ἐκ διαδοχῆς ἐν ἑαυτοῖς διασώζειν τε, καὶ εἰς τοῦπιμελὲς ὁσημέραι ἐπαύξειν ἐκείνων τὰ προτερήματα. Ἐπεὶ δ' οὐκ οἷδ' ὅθεν ξυμβῇ, εἰς τοῦτ' ἀγνοίας, φεῦ, ἐξώκειλε τὰ καθ' ἡμᾶς, ὥστε οὐχ ὅτι γε ἀφ' ἑαυτῶν τι μὴ δύνασθαι προσεξευρίσκειν τοῖς παρ' ἐκείνων τῶν φιλοθέων ἀνδρῶν καὶ θείων ἀρίστα ἐκπονηθεῖσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τὰ ἐκείνων διαφθοράν τινα οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπιδέχεσθαι ὑπό τε τῆς τῶν χαλκογράφων ἀμαθείας καὶ τῆς τῶν τὴν ἐπιμελείαν τῶν τύπων ἀφ' ἑαυτοῦς ἀραμίνων ἀμελείας. Τῶν προὔργου τι ἡμεῖς ἐν τούτῳ γοῦν τῷ δευτέρῳ μέρει διαπράξαι ὠήθημεν, ἄλλως τε καὶ παρὰ πολλῶν ἐπὶ τοῦτο προτραπέντες, ἥ γε μεθ' ὅσης εἶχομεν δυνάμεώς τε καὶ ἐπιμελείας ἐπικουρῆσαι μὲν τι τῷ πράγματι, τῷ τε γένει τῷ ἡμετέρῳ, τό γε εἰς ἡμᾶς ἦκαν, διὰ τοῦτον χαριούμενοι, καὶ τὴν εἰς τὸ χεῖρον προχώρησιν τῶν τοῖς θείοις πατράσιν ἐκπονηθέντων συγγραμμάτων κολύοντές τε καὶ διακόπτοντες. Καὶ δὴ μετὰ τὴν τοῦ προφητάνεκτος τῶν ψαλμῶν ἔκδοσιν καὶ τὴν ἀνθολογίαν τό γε νῦν ἔχον τοῖς φιλοθείαις προσεκδίδομεν οὐδὲν ἥττονα τῆς φθασάσης κἀν τούτῳ καταβιλλόμενοι τὴν προθυμίαν ὡς ἂν τοῖς τε τὸν νοῦν τῶν ἐγκωμίων ἐπιζητοῦσι καὶ τοῖς κανονάρχαις αὐτοῖς εὐεντευκτοτέρα ἢ πραγματεία γένοιτο. Καὶ ταύτην τοιγαροῦν τὴν βίβλον τὸ προσήκον ἤδη εἰληρυῖται τέλος, σοὶ καὶ αὐθις τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ κεφαλῇ προτφωνῆσαι προηγήμεθα, πανιερώτατε δέσποτα. Τίτι γὰρ ἄλλο πρεπωδέστερον τὰ τοιαῦτα τῶν λόγων τε καὶ πράξεων ἀνθὴ καθιεροῦντο, ἀλλ' ἢ τῷ τῶν λόγων ἐφόρῳ καὶ πράξεων; Ταῦτ' οὖν ἀσμένως τε καὶ ἀσπατίως μὴ ἀπαξιώσεως ἀποδείξασθαι χαρὶ ἢ γὰρ ἡμῖν τὰ μέγιστα καὶ τὸν ἐν ἡμῖν ὑποκρινόμενον ἐγκάμινον σπινθῆρα τοῦ καλοῦ πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔρωτος ἐπανάψεις σφοδρότερον. Ἐξῆρωμένην διαφυλάττοι ὁ Κύριος τὴν σὴν πανιερότητα ψυχῇ τε καὶ σώματι. Ἐνετίησιν κατὰ τὸ ἀρπᾶξ' ἔτος τὸ σωτήριον ἀνθεστηριῶνος ἀἱσταμένου.

ΣΚΗΝΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΑΙ

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.

Β'.

Ἐπάρχει ἐν τοῖς ἔθνικοις ἀρχείοις τῆς Γαλλίας συλλογὴ, ἣν δύναται τις νὰ συστήσῃ εἰς τοὺς περὶ τὰ ἀρχαιολογικὰ ἀσχολουμένους. Ἐντὸς πέντε ὁμημάτων, μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας ἡντρεπισμένων, ὅπου ἄλλοτε ἦσαν ἡ αἰθουσα τῶν φρουρῶν, τὸ σφαιριστήριον, ὁ θάλαμος καὶ ὁ κοιτὼν τῆς δουκίσσης, εὐρίσκεται σήμερον εἰς ἓν συνειλεγμένη ὁλόκληρος ἱστορία τῆς Γαλλίας.

Πολλάκις ἀπεπειράθησαν ν' ἀναπαραστήσωσι τὰς διαφορὰς φάσεις τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν πρόδον τοῦ πολιτισμοῦ διὰ χρονολογικῆς σειρᾶς οἰκοδομῶν, μνημείων, πινάκων, εἰκόνων διασῆμων ἀνδρῶν καὶ μοναρχῶν. Τοῦτο δὲ εἶναι ἡ διὰ τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἐκτιθεμένη ἱστορία. Ἀλλ' ἐν τοῖς Ἀρχείοις τὴν ἱστορίαν ἀφηγεῖται ἡ γραφὴ. Ἐπὶ τῶν τοίχων αὐτῶν τῷ ὄντι παρίσταται καὶ ἀναλίσσεται πληθὺς χειρογράφων ἁπλῶς ἐκτεινόμενα ἀπὸ τῶν Μερδογγίων μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων τῆς Παλινορθώσεως παριστῶσιν ὡς ἐν μικρῷ κατόπτρῳ τὴν γενικὴν πρόδον τῆς βιομηχανίας, τῆς τέχνης, καὶ τῆς ἠθικῆς ἀνατροφῆς.

Κατὰ πρῶτον ὁ μετασχηματισμὸς τοῦ παπύρου εἰς περγαμνὴν καὶ τῆς περγαμνῆς εἰς χάρτην παρουσιάζει ἡμῖν ἐν τῶν χρησιμωτέρων ὀργάνων τοῦ πολιτισμοῦ. Τί δὲ θὰ ἐγένετο ὁ νέος κόσμος ἀνευ τοῦ χάρτου;

Κατόπιν ἡ ἐμφάνισις τῆς γοτθικῆς γραφῆς, διαδεχομένης τὴν ῥωμαϊκὴν καθ' ὃν χρόνον οἱ μητροπολιτικοὶ ναοὶ ἀναπληροῦσι τοὺς τῶν Ῥωμαίων, σημειοῖ, ὡς οὗτοι, ἐν τῷ κόσμῳ τῆς τέχνης τὴν ἐνθρόνισιν τῆς θελκτικῆς καὶ ἰδιοτρόπου θεᾶς, τοῦ μέσου αἰῶνος, τῆς φαντασίας.

Γέλος δὲ τὸ κατ' ἐξοχὴν περιφανὲς τεκμήριον τῆς ἀναπτύξεως τῆς διδασκαλίας εἶναι ἡ πρὸς τῆς σκηνῆς ἐμφάνισις τῆς ἀτομικῆς γραφῆς. Γνωστὸν ὅτι ἡ γραφὴ ὑπῆρξεν ἐπὶ μακρὸν τὸ προνόμιον τῶν γραφέων. Τούτων τινὲς ἔγραπον διὰ πάντας. Ὁ Ἐγινάρδος ἀναφέρει ὅτι ὁ Μέγας Κάρολος δὲν ἐγένωσκε νὰ γράφῃ. Ὅτε οἱ σταυροφόροι ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐχλεύαζον τοὺς Βυζαντινοὺς, οἵτινες ἔφερον περὶ τὴν ζώνην μελανοδοχεῖον, γνωστὸς δὲ εἶναι ὁ ἀπαντῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς εὐρωπαϊκῶν εὐγενῶν τύπος: «ὁ δεῖνα κύριος δὲν γνωρίζει νὰ ὑπογράψῃ καθὼς εὐγενής».

Ἡ ἀμάθεια ἀπετέλει τότε προνόμιον.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἡ ὡραία συλλογὴ τῶν Ἀρχείων παρουσιάζει ἡμῖν κατὰ πρῶτον τὴν παρέμβυσιν τῆς χειρὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν ταῖς πρά-